

Kiran Millwood Hargrave

Od autorky bestselleru *DÍVKA Z INKOUSTU A HVĚZD*

FRAGMENT

Ostrov na konci všeho

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.fragment.cz
www.albatrosmedia.cz

FRAGMENT

Kiran Millwood Hargrave
Ostrov na konci všeho – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2018

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

Kiran Millwood Hargrave

FRAGMENT

Translation Copyright © Chicken House Publishing Ltd
Text copyright © Kiran Millwood Hargrave 2017
Cover and interior design by Helen Crawford-White 2017
Translation © Kryštof Herold, 2018

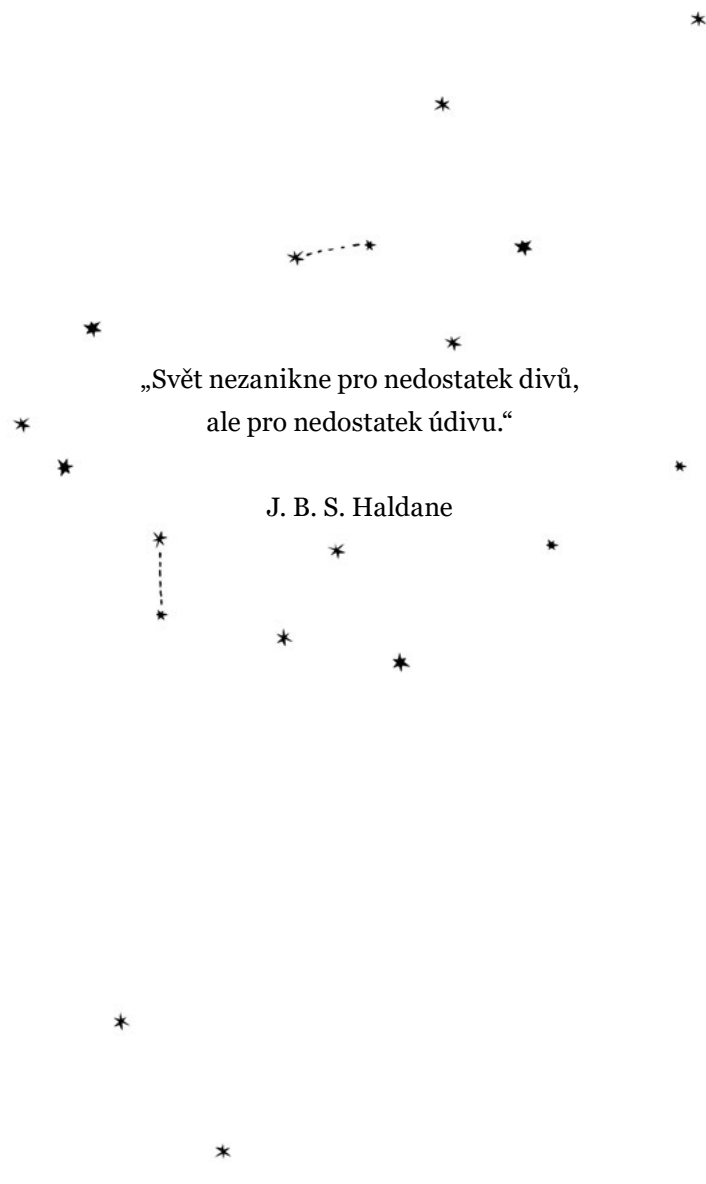
ISBN tištěné verze 978-80-253-3936-7
ISBN e-knihy 978-80-253-4027-1 (1. zveřejnění)

Mému manželovi

„Svět nezanikne pro nedostatek divů,
ale pro nedostatek údivu.“

J. B. S. Haldane

Slovníček

<i>nanay</i>	máma
<i>ama</i>	táta
<i>lolo</i>	dědeček
<i>gumamela</i>	ibišek, květina hojně se vyskytující na Filipínách
<i>tadhana</i>	osud
<i>takipsilim</i>	soumrak
<i>habilin</i>	předmět daný někomu do úschovy
<i>lihim</i>	tajemství
<i>diwaty</i>	víly střežící přírodu
<i>pahimakas</i>	poslední sbohem

**Ostrov Culion,
Filipíny
1906**

Do některých míst byste se nechtěli vydat.

Ani kdybych vám řekla, že máme oceány průzračné a modré jako letní obloha, plné mořských želv a delfínů nebo zalesněné kopce oplývající ptáky, jejichž hlasy se nesou prohrátým vzduchem. Ani kdybyste věděli, jak krásné tu je ticho, čisté a svěží jako tón skleněného zvonku. Nikdo sem však nepřichází sám od sebe.

Nanay mi vyprávěla, jak ji sem přivedli, a říká, že je to vždycky stejné, nezáleží na tom, kdo jste a odkud pocházíte.

Z domova cestujete na koni nebo pěšky a potom lodí. Muži u vesel si nos a ústa zakrývají látkovou rouškou s bylinkami, aby nedýchali stejný vzduch jako vy. Na palubu vám nepomůžou, ani když vám třeští hlava a nohy, které vás před dvěma týdny rozbolely, teď dřevění. Možná zakopnete jejich směrem a oni se přikrčí. Radši by vás po svých zádech nechali skutálet do moře, než by se vás dotkli. Sedíte a držíte si raneček věcí z domova, které jste zachránili před spálením. Oblečení, panenku, pár knih, dopisy od mámy.

Když se blížíte, z nějakého důvodu se vždycky stmívá.

Ostrov se na obzoru z tmavé tečky stává zeleným rájem. Vysoko na útesu s křížem na vrcholku, který se tyčí nad mořem, je zvláště zakřivený palouk plný bílých květín. Až když se dostanete blíž, všimnete si, že vytváří siluetu orla. A když se dostanete velmi blízko, pochopíte, že je udělaný z kamenů. V tu chvíli vám v hrudi ztěžkne srdce, jako když se okvětní lístky promění v oblázky. *Nanay* říká, že symbol bílého orla je známý na všech okolních ostrovech, dokonce i v místech za naším mořem. Znamená: *Držte se zpátky. Neplujte sem, leda byste neměli jinou možnost.*

Když přijíždíte do přístavu, den upadá do tmy. Vystupujete z lodi a hvězdy rozsvěcí svá malá světélka. Někdo vás přivítá. Chápe.

Muži, kteří vás přivezli, okamžitě odplouvají, přestože jsou unavení. Za ty dny nebo hodiny, které jste spolu strávili, s vámi nepromluví ani slovo. Cákání vesel zaniká ve zvuku vln pleskajících o pláž. Až se dostanou zpátky, loď spálí, stejně jako to udělali s vaším domem.

Pohlédnete na člověka, který vás uvítal. Teď jste se proměnili. Jako květiny v kamení nebo den v noc. Navždycky už budete těžší, temnější, označení. *Zasažení.*

Nanay říká, že ostatní mají pro náš domov spoustu jmen. Ostrov živých mrtvých. Ostrov, odkud není návratu. Ostrov na konci všeho.

Jste na Culionu, kde jsou oceány modré a průzračné jako letní obloha. Na Culionu, kde na plážích hrabou mořské želvy a stromy kypí ovocem.

Na Culionu, ostrově malomocných. Vítejte doma.

Návštěva

Mám víc štěstí než většina ostatních. Narodila jsem se tu, takže jsem nikdy nezažila nadávky nebo plivání od kolemjdoucích. Nanay už mě nosila, když pro ni přišli, ale nevěděla to, dokud měsíc po opuštění domova nevystoupila z lodi a neucítila v břiše cosi podobného třepotání křídel. To už jsem rostla.

Nanay připlula jako jedna z prvních, byla tu dokonce ještě před orlem. Pomáhala ho stavět, když mě jako malou měla pevně přivinutou k zádům, sotva jsem se z ní vykutálela. Když sluncem vybělené úlomky korálů vysbírali na břehu, byly to jen kameny. Teď je z nich pták.

To nanay říkám, když má strach, což je často, i když se to snaží skrývat. *Vidíš, utěšuju ji, ten pták je celý z kamenů v barvě kostí a je krásný.* Mám na mysli to, že i když se její tělo rozplyne až na kost, bude pořád krásná. *Ale to, co znamená, už tak krásné není,*

odpovídá. *Je to symbol ministerstva zdravotnictví. Říká, že jsme prokletý ostrov, nemocný ostrov.*

Někdy si přeju, aby hned všechno neviděla tak černě.

Všimla jsem si, že dospělé na věcech často zajímá to špatné. Ve škole jsou hodiny sestry Clary plné hříchů a ďáblů, ne lásky a laskavosti jako u sestry Margarity, přestože nás obě učí o Bohu a církvi. Sestra Margarita je nejdůležitější jeptiška na ostrově a taky nejmilejší, takže radši poslouchám ji než sestru Claru.

Nanay má jiné bohy, malé bohy na parapetu nebo pod polštářem. Nelíbí se jí, že chodím do kostela, ale sestry na tom trvají. A já mám sestru Margaritu ráda. Má širokou pusou a nejčistší nehty, jaké jsem kdy viděla. *Tváříš se velice vážně*, řekla mi jednou po modlitbě, ale ne nějak nepříjemně. Nanay říká, že moc mžourám a budu mít vrásky, ale já prostě musím mhouřit oči, když přemýšlím.

Teď mám obličej svraštělý, ale to je kvůli slunci. Mezi stromy, které hraničí s naším dvorkem, jsem našla mýtinu, kde si můžu v chladném stínu kleknout a zaklonit hlavu k modrému nebi. Je neděle, den odpočinku, takže nemám školu a bohoslužba začne až za hodinu.

Vyhlížím motýly. Už třetí léto jsme na prázdné louce u pekárny rozesely semínka květin, ale ta pořád ještě nevyklíčila. Nanay říká, že musí být něco špatně s půdou, protože v ní nerostou rostliny, které mají motýli rádi. Ještě nikdy jsem žádného ve městě neviděla. Určitě se vznáší za mnou jako stín a zmizí, kdykoli se náhle otočím. Takže se snažím nehýbat, když si na to vzpomenu.

„Amihan!“

„Tady jsem, nanay.“

Nanay vypadá unaveně, kolem očí má napnutou kůži. Zavolala na mě celým jménem a obličej má zahalený modrým šátkem, což znamená, že máme návštěvu. Není to pěkné, ale její nos už je bohužel skoro celý pryč. Když dýchá, zní to, jako by vzduch měl háčky. Zasažení znamená u různých lidí různé věci: někdo má boláky jako kaňky růžového inkoustu, jiní jsou oteklí, jako by spadli do žahavého listí nebo šlápli do vosího hnízda. Nanay má ten nos a nateklé prsty a bolest, kterou však umí dobře skrývat.

„Přišla za námi sestra Clara,“ oznamuje mi. „Očisti si kolena a pojď dovnitř.“

Opráším si kalhoty a jdu za ní. V místnosti je horko, nanay se ho snaží zmírnit tím, že pod okna položila misky s vodou. Sestra Clara stojí u otevřených předních dveří a ani po mém příchodu nevejde dovnitř. Doktor Tomas všem vysvětlil, že dýcháním stejného vzduchu se nikdo nenakazí, ale sestra Clara mu asi nevěří, protože se k nanay a ostatním nikdy ani nepřiblíží. Na druhou stranu se nepřibližuje ani ke mně a já zasažená nejsem. Myslím, že asi nemá ráda děti, což je zvláštní, když je jeptiška a navíc učitelka.

„Dobrý den, sestro Claro,“ zdravím, jak jsme se učili, skoro jako bych zpívala.

„Amihan,“ odpovídá sestra Clara. Má to být pozdrav, ale vyzní to prázdně.

„Má malér, sestro?“ vyštěkne nanay přes látku. „Co tentokrát? Běhala ve škole? Smála se v kostele?“

„Odpoledne bude v kostele shromáždění. Bohoslužba bude zkrácená,“ odtuší sestra Clara chladně. „Účast je povinná.“

„A ještě něco?“

Sestra Clara zakrouťí hlavou a odchází s důrazným: „Bůh vám žehnej.“

Nanay za ní svou holí zabouchne dveře. „Vám Bůh žehnej.“

„Nanay!“

Potí se jí čelo. Odmotá si látku z obličejce, pověsí ji na kliku od dveří a sesune se na židli. „Promiň, Ami. Ale ta ženská...“ Zarazí se. Chce říct něco, co by neměla, ale pokračuje opatrně. „Nemám ji ráda.“

„Co si vezmeš na bohoslužbu?“ snažím se ji rozptýlit. Rozčílí se, když s ní lidé jednají jako před chvílí sestra Clara – jako by byla někým, komu je lepší se vyhnout a komu se nesmí pohlédnout do očí.

„Asi to samé jako posledně.“

Posledně, to bylo dávno, když tu jeptišky teprve začínaly pracovat. Půl mého života nazpátek. Pomůžu nanay vstát a ona se s mručením odkulhá převléct do našeho pokoje. Je tak rozzlobená, že si netroufnu jí nabídnout pomoc s knoflíky.

Já se převléknu do modrých šatů. Nanay si na sebe bere druhé nejlepší šaty, čímž chce asi ukázat, co si o církvi myslí.

„Mohly bychom vzít další semínka,“ navrhuju, abych zaplnilo ticho. „Zasejeme jich ještě pár v motýlí zahradě?“

„Tím už čas plýtvat nehodlám. Minulé léto nepřilétl ani jeden motýl, Ami,“ stěžuje si nanay. „Myslím, že se jim na Culionu nelíbí.“

Tiše sedíme v našem nejlepším a druhém nejlepším oblečení a čekáme, dokud není čas jít.

Shromáždění

Kostel je nejkrásnější budova na ostrově. Líbí se mi tu, protože je uvnitř vždycky chládek, dokonce i teď, když slunce dole na pláži rozpaluje písek jako uhlíky. Zdi svítí bílou barvou jako vnitřek korálu. Když vidíte, jak na vrcholku kopce září jako maják, jde se vám ten poslední, strmý úsek snadněji, ačkoli nanay přišel náročnější, než když tu byla naposledy.

Sedíme za Capunem a Bondocem, kteří bydlí kousek od nás ve stejné ulici. Nanay vůbec neříká „amen“ ani si nestoupá, když má, ale to je možná tím, že je po výšlapu rozbolavělá. Ostatní děti ze školy sedí vzadu, všechny spolu v jednom velkém shluku, jako to dělávají po vyučování. Když jsme vešly, dívky sklopily hlavy k sobě a začaly si šeptat. Víím, že si myslí, že jsem divná, protože si s nimi po škole nechodím hrát, jenže nanay potřebuje, abych jí doma pomáhala. Vklouznu jí rukou do dlaně a stisknu. Kromě ní žádné další kamarádky nepotřebuju – i když si někdy přeju, aby si ty holky nešeptaly.

Otec Fernan každou chvíli začne poslední část kázání. Tenhle týden mluví o abstinenci, což myslím znamená nepít alkohol, je-li to Bůh pláče, když člověk nahlas zpívá v ulicích. Doufám, že Bondoc poslouchá, protože jeho jméno sice znamená „hora“ a on jako hora taky vypadá, ale zpívá jako přiškrčený kozel.

Capuno a Bondoc jsou bratři. Capuno je zasažený, Bondoc není, ale stejně za svým bratrem odjel na Culion. Capuno je tak malý, jak je Bondoc velký, ale má v sobě tichou sílu jako spodní proud v řece. Oba patří mezi nejmilejší muže, jaké znám, i když zpívají na ulici, protože jim je abstinence cizí.

„Proto pamatujte, až budete příště míjet krčmu,“ odříkával otec Fernan, „smekněte klobouk na pozdrav majiteli a dlaně obraťte k Bohu. Pomodleme se.“

Skláním hlavu, ale nanay pouští moje prsty a kříží paže. Sestry si toho nevšímají, protože se máme dívat do země, když mluvíme s Bohem, i když je prý nad naší hlavou v nebi.

Otec Fernan nás pokřičuje. Chvíli je ticho, protože všichni přemýšlejí, co se bude dít dál. Otec mění svůj zasmušilý výraz v úsměv. Lidé se mírně naklánějí a šeptají si. Nanay trochu povolí překřížené paže. V místech, kam si zaryla nehty, zůstávají otisky. Sestra Clara si sedá vedle kazatelny, zatímco sestra Margarita chystá další tři židle a spočine na jedné z nich.

Uličkou se ozývají kroky a spolu s doktorem Tomasem, který se tváří vážně, nás míjí muž, kterého jsem nikdy neviděla. Cizinec má na sobě světlý lněný oblek a nese dvě dřevěné desky. Jde jako loutka – nohy zvedá vysoko nad zem a provázek nad hlavou má napnutý – a pak si sedá na židli. S očekáváním obrátíme zrak k otci Fernanovi.

„Děkuji, že jste přišli,“ začne, jako bychom teprve teď dorazili.

„Dnes tu probereme několik velice důležitých změn, k nimž dojde ve městě Culion. Tyto změny se mohou zprvu zdát zvláštní, ale musíme pamatovat na boží plán a věřit mu.“

Sestra Clara vážně příkivuje, ale široká ústa sestry Margarity jsou zavřená jako zalepená obálka a doktor Tomas s tváří zmučlanou jako rozžvýkaný karamel vypadá sklíčeně.

„Vedle doktora Tomase sedí náš vzácný host, pan Zamora.“ Všechny hlavy se otočí. „Pan Zamora pracuje pro vládu v Manile. Podělí se s vámi o to, jak vidí budoucnost našeho ostrova.“

Cizinec se zvedá ze židle. Je tak dlouhý a vyzáblý, že vypadá jako saranče stojící na zadních nohách. Dlaně mu zplihle bimbají ze zápěstí, jde dopředu a sundává si klobouk, který beztak uvnitř neměl mít na sobě.

„Pacienti a příbuzní,“ spouští a mně už je jasné, že tohle nebude dobré shromáždění. Nikdo z místních o zasažených nepřemýšlí jako o pacientech, možná s výjimkou sestry Clary. „Děkuji za přijetí. Bohoslužba se mi moc líbila.“

Hlas má sytý a hluboký, což se nehodí k jeho pohublé figuře a oteklým rybím rtům. Nanay vedle mě je zase napjatá a Bondoc přede mnou se opírá o tvrdou dřevěnou lavici a má zkřížené ruce.

„Otec Fernan má pravdu, že jsem vás přišel informovat o několika velmi důležitých změnách, ale zapomněl zmínit, že jsou to rovněž změny ohromně zajímavé. My jako vláda děláme z Culionu místo o-sví-ce-ní.“ S každou slabikou se udeří do dlaně. „V boji se soužením, kterým mnozí z vás trpí, dochází k pokroku. S veškerou úctou k doktoru Tomasovi se způsob léčby mimo tuto kolonii vyvíjí velmi rychle. Je nám už známo, že lepru způsobuje bakterie, a jsem si jistý, že vám doktor Tomas vyložil, jak je

důležité dodržovat čistotu. Máme naději, že ještě za života vašich dětí nalezneme pro malomocné lék.“

Všichni se hromadně nadechnou a nanay sebou trhne. To slovo nepoužíváme. Završí mě dlaně. V kostele je najednou dusno.

„Ale než ten den nastane, musí dojít ke změnám. Musíme nemoci bránit v šíření. Vláda si všimla, že mnozí z vás plodí děti. Víím, že vás otec Fernan i sestry poučili o výhodách zdrženlivosti, ale co s dětmi, které se narodí zdravé? Musí i ony žít život malomocných?“

Dostal se do tempa a pochoduje v přední části kostela na nohách tenkých jako jehly a mává rukama. My jsme mezitím přestali tiše sedět. Naštvaný sykot lidí sílí, jako když plivnete do rozpálených uhlíků. Nanay mě bere za ruku a tiskne ji.

„My říkáme ne!“ pokračuje pan Zamora, jako by sykot byl potlesk. „Zachráníme culionské nevinné a dáme jim lepší život. Nechce snad tohle každý rodič? Lepší život pro své děti? Odeť jej budeme zajišťovat procesem segregace.“

Náhle se vrhne k dřevěným deskám a zvedne je, každou v jedné ruce. Jedna nese nápis *SANO*. Druhá *LEPROSO*.

Bondoc vstává a víc než kdy dřív vypadá jako hora. Tělo se mu chvěje, Capuno se ho snaží zadržet, ale on jeho ruku setřásá, cpe se do uličky a pochoduje k Zamorovi na vzdálenost půl metru. Říkám si, že ho praští, ale on jen stojí a prsty svírá v pěst.

„Co to má znamenat?“ zuří. Sestra Margarita taky vstala a teď u něj stojí a chlácholí ho. Zamora cuknutím roztahuje rybí rty do úsměvu.

„Zrovna jsem se to chystal vysvětlit,“ říká.

„Tak vysvětluje. A volte lepší slova než ta, která jste zatím

použil,“ zlobí se Bondoc a nechává se sestrou Margaritou odvést k volnému místu v přední lavici.

„Prosím, pán je náš host...“ začíná otec Fernan, ale Zamora zvedá ruku, tak jako to dělá sestra Clara s námi ve škole, a sklání hlavu, jako by říkal *samozřejmě*. Opět ukazuje desky.

„*Sano* – čistý. *Leproso* – malomocný, trpící leprou,“ vysvětluje.

„Čistí umíme,“ zamumlá Capuno.

„Po ostrově bude rozmístěna spousta podobných nápisů. Čistí se musí zdržovat v oblastech označených *Sano*. Malomocní zůstanou zase na svých vyznačených místech.“

„Ale co rodiny?“ Nanay pouští mou ruku a zvedá se stejně rázně jako Bondoc, ale k panu Zamorovi nejde.

„Pardon?“

„Co rodiny?“

„Neslyším vás.“ Slyší. Všichni víme, že slyší.

Nanay to taky musí vědět, ale po chvilce si z obličeje odmotá látku. Když potřebuje, umí být ohromně statečná. Sestra Clara se odvrací s nesouhlasným mlasknutím, ale Zamorův pohled je ještě horší.

„Říkám: a co rodiny? *Zplodila jsem* dítě. Moje *čistá* dcera celý život žije se mnou, se svou evidentně *špinavou* matkou. Zůstává *čistá*, ač se jí moje *soužení* snaží pošpinit, seč mu síly stačí. Jaký navrhujete postup?“

V jejím hlase je výzva, její jazyk je špička meče.

Pan Zamora si vlhčí rty. „Hned jsem se k tomu chtěl vyjádřit, než jste mě přerušila.“

Nanay se zhluboka nadechne, aby odpověděla, jenže otec Fernan vstane a rozpaží, jako když nám předvádí otevřenost božího srdce.

„Dítě, prosím. Nech našeho hosta domluvit.“

To je zrada. Poznám to tak jistě, jako cítím pot na vlastních dlaních. Zrazuje nás. Nanay se sesouvá zpět a nebere mě za ruku, tak jí zmáčknou zápěstí, abych jí dala najevo, že jsem pyšná.

„Vše činíme proto, abychom omezili šíření *mycobacteria leprae*,” podotýká pan Zamora důležitě. „Nemoci, která vám vzala nos. To je vaše dcera, vedle vás?“ Na odpověď nečeká. „Jak by vám bylo, kdyby dopadla stejně ošklivě?“

Někdo musí něco říct, ale mně se hlas zadrhl v krku. Sestra Margarita se bezděčně pohne a otec Fernan k ní zdvihne ruku, tak jako to pan Zamora udělal jemu, zatímco cizinec rázuje dál.

„My to neděláme pro vlastní potěšení, kdepak. Tohle místo odsává vládní peníze, ale dali jsme vám nádherný domov.“

„Jsme tady už roky!“ zvolá Bondoc. „Někteří i celé generace. Nedali jste nám nic...“

Zamora ho překřičí. „Zavádíme segregaci, abychom zachránili nevinné.“ Nechápu, proč to slovo pořád opakuje. „Těm, kdo jsou zdraví, darujeme budoucnost. Byl jsem pověřen správou zařízení na ostrově Coron...“

Coron – náš sousední ostrov. Za jasného dne – a těch máme hodně – ho můžete spatřit z kopců na východě. Ale je to jen úzká šmouha, jako by po skle horizontu přešel umaštěný prst. Z jedné pláže na druhou si nezamáváte ani se nevidíte.

„Zařízení?“ skáče mu do řeči sestra Margarita. „Jako nějaký ústav?“

„Siroťčinec,“ odpovídá pan Zamora.

„Ale tyhle děti mají rodiče.“ Jeptišce se třese hlas. Nanay mě chytne za ruku. „Jejich rodiče nejsou mrtví.“

„Ale jsou nemocní, sestro. A žijí v místě, kde do tří let vznikne

největší kolonie malomocných na světě, pokud jsou naše odhady správné. Začneme tím, že já na Coronu převezmu sirotčinec, kde se bude dětem z Culionu lépe žít. Budou tam s dalšími zdravými dětmi, daleko od nemoci a smrti. Až vyrostou, budou moci získat práci na pevnině, v Manile nebo dál v zahraničí. Nemoc vymře...“

„Chcete říct, že my vymřeme, pane Zamoro?“ Capuno promlouvá jemným hlasem, ale námitka muže zastavuje. Zírá na Capuna a jeho mlčení je horší, než kdyby přikývl. Všichni sebou zase cuknou a on pokračuje.

„Tato segregace má plnou podporu naší vlády. Otec Fernan dal své požehnání a doktor Tomas dnes ráno podepsal smlouvu, která čítá již sedmdesát podpisů světových odborníků z Ameriky, Indie, Číny a Španělska.“

Kněz a doktor zírají do země, zatímco pan Zamora vytahuje z náprsní kapsy obálku a mává ve vzduchu nejspíš tou smlouvou. Doktor Tomas to podepsal. Otec Fernan dal požehnání. Odborníci ze zemí daleko za naším mořem souhlasili. Celý svět je proti nám.

„Všichni se domnívají, že tohle je nejlepší – ba jediný možný – postup. Brzy dorazí vládní posily, které zajistí, aby vše proběhlo hladce. Sestry vás postupně po jednotlivých ulicích budou vodit na prohlídku do nemocnice. Tohle je začátek nové éry.“

Tohle je konec. Nikdo nesyčí, nikdo nevstává, aby zpochybnil Zamorovy řeči. Desky jsou opřené o schod před kazatelnou.

Sano. Leproso.

Zapomněla jsem, jak se dýchá.

Článek XV

Další ráno vyrostly na konci každé ulice bambusové sloupky. Ke každému je přibita velká dřevěná deska s oznámením. Nahoře je vždycky mapa ostrova Culion s červenými kruhy, které značí, kde jsou oblasti *Sano* a *Leproso*. Všechny cedule mají stejné znění, dokola to samé. Jednu jsem strhla a přinesla ji nanay, která má potíže s nohou a nemohla proto vylézt z postele a podívat se sama.

ČLÁNEK XV, KAPITOLA 37 SPRÁVNÍHO ŘÁDU Segregace osob s leprou

- I Všichni lidé na ostrově Culion musí podstoupit lékařskou prohlídku, aby u nich byla potvrzena či vyloučena nákaza leprou.

- II Osoby, u nichž se zjistí, že trpí leprou, budou segregovány v oblastech *Leproso* ve městě Culion. Vstup do oblastí Sano jim bude přísně zakázán.
- III Dospělým (starším osmnácti let), u nichž lepra nebude zjištěna, udělí náměstek pro zdraví povolení zůstat ve městě Culion v oblastech Sano. Vstup do oblastí Leproso jim bude umožněn v omezené míře a pod odborným dohledem.
- IV Děti (mladší osmnácti let), u nichž lepra nebude zjištěna, budou svěřeny do péče náměstka pro zdraví či jeho zmocněnce. V tom případě budou převezeny do SIROTČINCE NA OSTROVĚ CORON.

Jsou tam i další pravidla, ale od bodu IV už dál nečtu. V něm stojí všechno, co potřebuju vědět, protože je mi méně než osmnáct a musím pryč na Coron. Na spodním okraji každého oznámení se píše červeným písmem:

Z MOCI SVĚŘENÉ N. ZAMOROVÍ NÁMĚSTKEM PRO ZDRAVÍ
NABYDOU V CULIONSKÉ KOLONII MALOMOCNÝCH
TYTO PŘEDPISY ÚČINNOSTI BĚHEM DVACETI OSMI DNŮ.

Nanay si to přečetla a nařídila mi, ať ceduli rozštípu na dříví na otop, ale ta slova mi zůstávají vyrytá do paměti. Přemýšlím, jestli si člověk, který dostal za úkol napsat tyhle nápisy na desky, uvědomil, že prací, kterou stihl za jeden den, přepsal zbytek mého života. Nebo to bylo podobné, jako když musíte ve škole za trest opisovat větu, že už nebudete mluvit při hodině nebo nepřijdete pozdě, a slova se vám pod prsty promění v pavouky a jejich význam odcupitá po papíru pryč?

Napadlo mě, že se mi to celé zdálo. Návštěva sestry Clary, shromáždění i pan Zamora. Příští ráno jsem se probudila a pomyslela si, že jsem možná jen byla moc dlouho na sluníčku a hlava se mi přehřála a zavařil se mi mozek. Jenže výuka ve škole je přerušena až do dokončení segregace a tyhle cedule jsou opravdové.

A plačící nanay v posteli není jen sen. Ani Bondoc a Capuno, vzlykající před domem po noci strávené v krčmě, se mi nezdáli. Bondoc se bude muset přestěhovat do části města označené jako *Sano*, pryč z domova, pryč od nás – vlastně spíš pryč od nanay. Capuno opakuje, že tomu nerozumí.

Já tomu rozumím a nebrečím. Uvnitř jsem se scvrkla, všechny slzy vyschly nebo uvízly, jako by se mi v krku zasekl ořech. Přemýšlím o ostatních dětech se zasaženými rodiči, jestli jim hrudník mačká ta samá tíha.

Jelikož je nanay ve svém temném pokojíku a stěny uvnitř mi připadají příliš stísněné, jdu na vyhřáté místo na kraji naší zahrady. Ze stromů v noci popadaly malé bobule. Víím, že je nemám jíst, ale jsou krásně fialové, a tak je po hrstech sbírám do sukňe.

Je jich třicet jako let, kolik je nanay. Řadím je do dvojic a nechávám je závodit ze svahu pořád dokola, dokud mi nezbydou jen tři. Všechny se z kopce kutálí rychle, ale nakonec mám celkovou vítězku. Má stejnou velikost i barvu jako ostatní. Na povrchu nemá žádné škrábance, není ani hladší, ale pokaždé zvítězí. Přemýšlím, v čem je jiná.

Ležím na zádech a posouvám se společně se sluncem, dokud nezaleze za dům, čímž se světlo ztlumí. Celou dobu držím v ruce vítěznou bobuli. Je čím dál teplejší a kluzčí a po chvíli už ani nepoznám, kde končí ruka a začíná bobule. Stromy vrhají na zem stíny a mraky jsou k tmavnoucí obloze přišpendlené tak volně, že

se v některých místech rozplývají. V jednom vidím prasečí rypáček a létající rybu s ploutví navíc, která se změní v loď, když přimhouřím oči.

Postupně obloha ztrácí barvu a já čím dál víc myslím na pana Zamoru, ačkoli nechci. Myslím na doktora Tomase a otce Fernanda, jak sedí a mlčí, a na sestru Margaritu s širokou pusou semknutou do čárky úzké jako vlasec.

Když nadejde noc, nanay na mě zavolá, abych šla dovnitř. Leknu se a bobule mi v dlani praskne.

Vyšetření

Další den k nám přichází sestra Margarita, aby nás vzala na vyšetření. I když je nanay naprosto jasně zasažená, musí ji prohlédnout vládní doktoři, aby na to dostala úřední potvrzení. Sestra Margarita nám říká, že v Místech za vodou, na všech ostatních ostrovech naší země, o nichž se učíme ve škole, právě shromažďují všechny zasažené a loděmi je posílají na Culion.

Když otevře dveře, obejmeme se s nanay. Vypadá skoro stejně smutně jako moje matka, hlavu má v hábitu scvrklou jako dítě v zavinovačce. Bojím se, že na ni nanay bude ošklivá, protože jep-tišky nemá ráda, ale ona dokonce ani neztuhne. Místo toho úplně povolí ruce. Tlumenými hlasy si vyměňují tlumená slova, což znamená, že nemám poslouchat, takže zůstávám v ložnici, dokud mě nanay nezavolá. Velmi pevně mi stiskne ruku, zatímco v té druhé právě tak silně svírá hůl.

Jsou to sice jen dva dny, co sem Zamora dorazil, ale v zeleni mezi domy v naší ulici už vyrůstají nové budovy. V lese se štípe víc bambusu a dělají se z něj malé čtvercové domky se střechou z listů banánovníku. Tam budou bydlet nově příchozí.

Ve městě se zaplňují volná prostranství a už teď to tu působí stísněněji. Les ustupuje do vyšších poloh a Culion vypadá poprvé víc jako město než jako kopec. Palouk u pekárny je úplně udusaný. Nanayina ruka sebou v mém sevření škubne a já vím, že myslí na semínka, která jsme zasadily. Teď už tu motýlí zahrada nikdy nebude.

Sestra Margarita klepe na všechny domy, které míváme, a sousedi se přidávají k procesí. Je to podobné, jako když chodíme na pohřby, všichni jsou hrozně tiší a skleslí. Diwa má k hrudi připoutané miminko. Chci nakouknout, ale objímá ho tak těsně, že vidím jen jeho čelo. V naší ulici procházíme kolem dvanácti nových domů – některé už jsou úplně hotové, jinde na udusané zemi leží hromady bambusových tyčí, které čekají, až se z nich stanou stěny.

Capuno s Bondocem pomáhají stavět a sestra Margarita na ně mává, aby se k nám přidali. Na konci cesty zatáčíme doleva směrem k nemocnici a já ztrácím pojem o počtu nových budov.

Tady býval lán volného pole, ale teď už jsou tu vyhloubené příkopky na splašky, a taky vidím obrysy nově vznikajících ulic. Na zahrádky není nikde místo a některé domy mají společné zdi. Vůbec jsem netušila, kolik prostoru je v našem městě, protože jsem všechna pole a lesy považovala za jeho nezbytnou součást. Přemyslím, kam asi půjdou všichni ti brouci, co tam žili v trávě.

Prostředkem ulice se vine řada lidí, a teprve když nás sestra Margarita dovede na její konec, dojde mi, že začíná daleko před námi u nemocnice. Je tam jen tučet věčně obsazených lůžek.

Prohlídky musejí provádět v čekárně nebo v ordinaci – u doktora Tomase doma.

„Nemělo by to zas tak dlouho trvat,“ říká sestra Margarita nanay. „Musím jim tam jít pomoci, ale uvnitř se s vámi oběma ještě potkám.“

Odchází směrem k nemocnici a my započínáme naše čekání. To mi jde dobře. Sednu si nanay k nohám a sleduju stavitele. Nanay si ale sednout nemůže, protože na veřejnosti nerada vstává. Se zasaženou nohou jí to dělá potíže. Diwino miminko se s nářkem probouzí a je potřeba ho pohoupat a nakrmit.

Uběhne dlouhá doba a já pozoruju, jak se z kousku země jako pružina vynořuje dům. Všechny dělníky neznám, ale někteří z nich jsou očividně zasažení. Museli dorazit z Míst za vodou, možná na lodi s panem Zamorou. Jeden má obličej poraněný podobně jako nanay, ale nezakrývá si ho látkou. Napadá mě, že tohle bude brzy oblast *Leproso* a tvář si tu nebude muset zakrývat nikdo. Z toho bude mít nanay radost, i když tu s ní už nebudu.

Tuhle myšlenku musím rychle zahnat.

Už jsem je viděla postavit dva domy a teď začínají třetí, a tak mi dochází, že čekáme opravdu dlouho. Slunce už se dotýká nebeského stropu a my jsme se sotva pohnuli.

Lehám si do trávy a nanay mi nehubuje, přestože mám na sobě kvůli setkání se Zamorovými doktory svoje nejlepší šaty. Potí se, a když se sestra Margarita vrátí se džbery plnými vody, vypije jeden napůl s Capunem. Já se dělím s Bondocem, protože tak se to dělá, aby člověk zůstal nezasažený.

„Začnou obcházet frontu,“ říká sestra Margarita jemně. „Každý s jasnými příznaky dostane doklad a půjde domů. Ostatní si budou muset počkat.“

Předpokládám, že to zahrnuje mě a Bondoca a taky Diwu, protože ta je zasažená jen malinko na noze – tak malinko, že to vypadá, jako by se jí mezi prsty zachytil kousek listí.

„Budeš jim muset ukázat nos,“ pokračuje sestra Margarita k nanay. V jejím hlase je znát omluva a já jsem ráda, že tuhle práci nedostala na starost sestra Clara. „Pak budeš moci jít domů.“

Vpředu už frontu obchází čtveřice mužů. Jeden z nich je doktor Tomas s bledým a utrápeným výrazem, další je Zamora. Zbylí dva v bílých pláštích musí být jeho vládní lékaři. Jeho posily. Doufám, že se k nám jako první dostane Tomas. Fronta se začíná pohybovat rychleji, jelikož očividné příznaky v obličeji nebo na rukou má hodně lidí, a když k nám přichází jeden z vládních doktorů, už jsme stejně skoro u vstupu do nemocnice.

Přes ústa má bílou roušku a na rukách bílé rukavice. Netrpělivě se na nanay podívá a ona odmotá látku. Její nos v denním světle nevypadá dobře a já se nechtěně zastydím. Na okamžik ji vidím tak, jak si ji musí prohlédnout on, tváře má prorostlé boláky a zduřelinami, uprostřed záhyb bez chřípí. Pak z hlavy tyhle myšlenky vytřesu a spatřuji hnědé oči, jasné a bystré jako liščí, hladkou hnědou kůži na dlouhém krku a tep rychle a viditelně pracující pod uchem.

Cizinec vytahuje z kapes bílého pláště podložku a tužku. Po-kyne jí, aby udělala krok dopředu, ona vystoupí z řady a zahalí si obličej zpět do látky.

Z doktorovy tváře vidím jen oči. Jsou bez vrásek a ruce v rukavicích má při vyplňování formuláře hbité. Na lékaře vypadá mladě. Podá nanay podložku a tužku a ona vyplní okénka označená „jméno“ a „věk“. Na horním okraji papíru je číslo 0013822.

Doktor spodní polovinu odtrhne a modře orazítkuje. List jí podá, číslo je zakroužkované. Společně si papír prohlížíme, přejedu po něm špičkou prstu. Je hrubý v místech, kde se do formulářů nad ním podepisovali jiní lidé. Doktor udělá gesto, abych nastavila ruce, a já poslechnu. Tužkou mi rozevře prsty, podívá se mi na obličej a holé nohy, potom mi pokyne, abych se zařadila do zmenšené fronty. Beze slova přejde k Diwě a jejímu děfátku.

Jeho ticho je nakažlivé. Mám pocit, jako by se mi jazyk přilepil na patro. Popojdu vpřed, abych zaplnila mezeru mezi sebou a mužem přede mnou, a nanay kulhá se mnou.

„Vy ne!“ štěkne hlas. Zamora nás bedlivě sleduje. „Vy...“ ukáže na nanay. „Dostala jste doklad?“

Nanay zvedne kus papíru se zakroužkovaným číslem.

„Tak. A teď musíte jít domů a počkat na výsledky vyšetření.“

„Myslím, že výsledky jsou celkem jasné,“ ucedí nanay chraplavým hlasem. Možná se jí taky přilepil jazyk. Zamorovi se zacukají rty, ale nejdřív promluví doktor Tomas.

„To nevádí, Talo. Vidíš, že nemáme místo. Vážně by pomohlo, kdybys na Amihan počkala doma.“

„Já tady budu,“ ozývá se za mnou Bondoc. Capuno stojí vedle mě a v pěsti svírá svůj pokroucený papír. „Doprovodím ji domů. Ty můžeš jít s Capunem.“

Se znaveným výrazem pohlédne nanay od Zamory přes sestru Margaritu na Bondoca. Pak si klekne, a přestože je to pro ni bolestivé, obejmě mě, až mi ruce přišpendlí k bokům.

„Mám tě moc ráda, Amihan.“

„Já tebe taky, nanay,“ říkám a myslím to obzvlášť vážně, protože si vzpomenu, jak hnusná jsem byla ve svých myšlenkách, když si sundala šátek.

Capuno jí pomůže na nohy, ona se rychle otočí a odchází s ním, ale ne dost rychle, abych si nevšimla slz v jejích očích. Bondoc mi ukryje ruku do prohlubně své dlaně a společně doženeme frontu, která už se posunula dovnitř do nemocnice. Je tam horko a obvyklý smrad zatuchlého dechu a zatuchlé vody. Prohlídky se odehrávají v hlavní místnosti – všechna lůžka jsou prázdná a přirazená ke stěnám. Nikde ani stopa po Rositě, nanayině kamarádce, kterou sem přijali minulý týden, ani po jiných pacientech.

U kolejnic se závěsy, kterými se místnost normálně rozděluje, postávají další muži s bílými rouškami a bílými rukavicemi. Zpoza nich vychází lidé a dostávají papíry od sestry Clary. Sestra Margarita mi stiskne rameno a odejde za ní.

Zakrátko si mě zavolá doktor s hlubokou ustaranou vráskou uprostřed čela. Bondoc pustí mou ruku, a jak se od něj odpoutám, místnost se trošku nakloní.

„Jméno?“ pronese lékař.

„Amihan.“

„Příjmení?“

Vím, co to znamená, ale odpověď neznám, tak radši řeknu nanayino jméno.

„Věk?“

„Dvanáct let.“

Zapíše do formuláře moje jméno a věk, pak ke mně zvedne svráštělé oči, takže i přes roušku vím, že se usmívá.

„Takže, Amihan Talo, já jsem doktor Rodel a jsem z Manily. Víš, kde to je?“

Přikývnu. Manila je největší město v Místech za vodou. Tam si podle Zamory jednou najdu práci, jestli nejsem zasažená. Je to odsud hodně daleko.